

**Posudek oponenta na diplomovou práci Bc. Kamila Luzara *Jan Palach v pamětech obyvatel města Všetaty*. Praha, FHS UK 2021, 88 stran plus přílohy**

Tématem posuzované magisterské diplomové práce se stalo téma, k němuž má autor podle svých vlastních slov vztah, neboť do Všetat se již před dlouhými lety přistěhoval a cítí se zde být doma. Ačkoliv o Janu Palachovi byla v posledních letech publikována celá řada odborných prací, pokud se na vybrané téma práce podívám z obecnějšího historiografického pohledu, autor se pustil do zkoumání tématu, které se v dané paletě výstupů doposud neobjevuje, a to je pohled skrze optiku historiografie soudobých regionálních dějin, orální historie a také dějin paměti, resp. paměťových studií. I proto považuji volby z pohledu přínosnosti a inovativnosti za velmi záslužnou, byť z mého pohledu se mi pro formát magisterské práce jeví jako poněkud náročnější a komplikovanější na zpracování.

Jak již jsem naznačil výše, autor se opírá především o metodologické postuláty orální historie a paměťových studií, méně pak již o východiska dějin a soudobých a regionálních – je poněkud škoda, neboť charakteristika místního prostředí a jeho zhodnocení z historického pohledu se mi pro analýzu a interpretaci jeví jako klíčová. Při charakteristice aplikované metodologie bych také u paměťových studií více než obecná konstatování, co je kolektivní paměť etc. uvítal alespoň dílčí vyrovnání se s konkrétními metodologickými inspiracemi, která se zabývají praktickou aplikací konceptů kolektivní paměti a komemorací význačných osobností (např. z poslední dekády dílo Milana Hlavačka a kolektivu *Paměť míst, událostí a osobností : historie jako identita a manipulace*, Kamila Činátla *Naše české minulosti* nebo Jana Randáka *V záři rudého kalicha: politika dějin a husitská tradice v Československu 1948-1956*), což by mu mohlo výrazně pomoci i při jeho bádání.

Ačkoliv je mezi citovanými tituly zastoupen relativně reprezentativní vzorek historiografické produkce k osobnosti Jana Palacha, na můj vkus je zde poněkud pomálu zastoupen segment regionálně-historické literatury či literatury k soudobým dějinám Československa období tzv. státního socialismu – zvláště když se jedná o takto specifické téma. Podobně se pak velká porce inspirace nabízí mezi již obhájenými pracemi nejen na oboru OH-SD, které se zabývají jak regionálně-historickou tematikou, tak i problematikou využití konceptů kolektivní paměti (namátkou mě napadají práce Jany Kaiserové o obci Slavhostice, Terezy Tajčové o paměťovém odkazu Lidic v místním prostředí, nebo Lukáše Beka o obyvatelích obce Sudoměřice a jejich vnímání politické moci). Podle mého osudu by to autorovi umožnilo daleko hlouběji proniknout do tématu a rozšířit analyticko-interpretací obzory.

Klíčem pro autorovo dílo je terénní výzkum za pomoci orální historie, který se stal (či měl stát) nejdůležitější komponentou v konstrukci autorova díla. Jak se však ukazuje z autorova jinak velmi detailního a poutavého líčení, právě zde pro něj spočíval jeden z nejtěžších badatelských „oříšků“, které musel pomyslně rozlousknout. Je třeba ocenit autorovu snahu proniknout do místní komunity a za velkým množstvím odmítnutí potenciálních narátorů a narátorek spatřuji vůbec nejpodnětnější část práce. Autor empirickou cestou dospěl k podnětným – byť dílčím závěrům: že transmise tématu Jana Palacha je minimálně na místní úrovni tématem do kolektivní paměti dílem artikulovaným, ovšem se značnými problémy a dílem se jedná o téma spíše tabuizované, jehož výzkum by bylo třeba dále rozvinout do větší šíře i hloubky. Koncepti práce považuji promyšlenou a podobně i její závěry, ačkoliv by analýzám a závěrům obsaženým podle mého více prospělo, kdyby se více opíraly o poznatky z dějin regionálních – takto zůstávají některá tvrzení narátorů někdy poněkud ve „vzduchoprázdnu“ (např. o vlivu místního „světa malých struktur“, existence potenciálního a dlouhodobě přežívajícího „maloměstřáctví“, odrazy událostí padesátých let a zejména kolektivizace na každodenní životy místní komunity apod.). Do debaty bych chtěl proto položit otázku, co autorovi bádání přineslo jako historikovi a jak by se nad tématem

dalo podle něj bádát směrem do budoucna? A z historické části pak, jak by se z jeho osobního pohledu měla památka Jana Palacha připomínat v současném českém (ale i třeba zahraničním) veřejném prostoru?

Po formální stránce práci považuji za solidně zpracovanou. Textovou část navíc obohacuje též zařazení obrazových příloh, což je velmi pozitivní.

I přes výše uvedené výtky považuji práci za solidní příspěvek ke zpracování zvolené problematiky a pevně věřím, že by toto zkoumání mohlo posloužit jako dobrý předstupeň pro další výzkumy autorových pokračovatelů a pokračovatelek i v blízkém budoucnu. Práci doporučuji k obhajobě a v případě úspěšné ústní obhajoby a prezentace doporučuji hodnocení 2 (velmi dobře).

V Praze 5. 9. 2021

doc. PhDr. Pavel Mücke, Ph.D.